

En demokrati som syns, men finns den?

En deskriptiv kvalitativ fallstudie ur ett genusperspektiv om hur demokratiutvecklingen i Rwanda har sett ut sedan konstitutionens införande 2003

LUNDS
UNIVERSITET

Ord: 7726

Malin Ryrberg
Marguerite Wachtmeister

Abstract

Denna undersökning syftar till att utifrån ett genusperspektiv analysera på vilka sätt demokratin i Rwanda har utvecklats sedan konstitutionens införande 2003, med utgångspunkt i två av Robert Dahls demokratikriterier *effektivt deltagande* och *kontroll över dagordningen*. Frågeställningen som ställs är "På vilka sätt har demokratin i Rwanda utvecklats sedan den nya konstitutionens införande 2003?". För att undersöka denna frågeställning används en deskriptiv kvalitativ fallstudie. Resultaten visade att demokratiutvecklingen i Rwanda i viss utsträckning följt en positiv riktning i enlighet med teorierna, men att det samtidigt kvarstår betydande begränsningar som hindrar en fullständig uppfyllelse av dessa principer. Slutsatsen visar därav på att det utifrån genusperspektivet finns tendenser som pekar mot en demokratisk riktning men att den begränsade omfattningen av denna utveckling till stor del kan förklaras av kvarvarande patriarkala strukturer och genderwashing i samhället.

Nyckelord

Rwanda, demokrati, kvinnor och genusperspektiv

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	5
1.1 Introduktion.....	5
1.2 Syfte & frågeställning.....	5
1.3 Avgränsningar.....	6
2 Tidigare forskning.....	7
3 Teoretiskt ramverk.....	9
3.1 Teoretisk anknytning.....	9
3.2 Konceptualisering.....	10
3.2.1 Demokrati.....	10
3.2.2 Genus.....	10
3.2.3 Effektivt deltagande.....	11
3.2.4 Kontroll över dagordningen.....	11
3.3 Operationalisering.....	12
3.3.1 Effektivt deltagande.....	12
3.3.2 Kontroll över dagordningen.....	12
4 Analytiskt ramverk.....	14
4.1 Metod.....	14
4.1.1 Deskriptiv metod.....	14
4.1.2 Kvalitativ analys.....	14
4.1.3 Fallstudie.....	15
4.2 Sökord och material.....	16
4.2.1 Sökord.....	16
4.2.2 Material.....	16
5 Analys & Resultat.....	21
5.1 Analys av effektivt deltagande.....	21
5.2 Analys av kontroll över dagordningen.....	24
5.3 Resultat.....	26
6 Diskussion & Slutsats.....	28
6.1 Diskussion.....	28
6.1.1 Förslag till vidare forskning.....	28
6.1.2 Koppling till tidigare forskning.....	28
6.2 Slutsats.....	29
7 Källförteckning.....	30

1 Inledning

Inledningen kommer att ta upp en kortare introduktion om landet Rwanda och vad det var som ledde fram till den nya konstitutionen 2003. Därefter kommer syftet och frågeställningen som uppsatsen ska analyseras utifrån presenteras. Till sist presenteras avgränsningar.

1.1 Introduktion

Rwanda är ett land med en lång historia av konflikter mellan de etniska folkgrupperna Tutsi och Hutu. Efter självständigheten från Belgien år 1961 blev landet en diktatur kontrollerat av hutuer. I början av 1900-talet började fler och fler länder i Afrika att genomgå demokratiseringsprocesser, vilket ledde till att Rwanda år 1991 införde ett flerpartisystem. Konflikten mellan de etniska grupperna kulminerade år 1994 med folkmordet på Tutsibefolkningen. Det är inte känt exakt hur många personer som miste livet till följd av folkmordet, men under fyra veckor uppskattades det till minst 800 000 människor (Karlsson, 2015, s. 18-19).

Efter folkmordet utsågs en självvald regering med partiet RPF i spetsen. 1999 gjordes beslutet att landet skulle gå i en demokratisk riktning och 2003 kunde det första nationella valet hållas (Karlsson, 2015, s. 20). Under denna period 2003 skedde flera stora politiska händelser. Bland annat infördes en ny konstitution med stort fokus på nationell enighet samt hur ett nytt folkmord skulle kunna förhindras. Kärnan i konstitutionen låg dock i hur makten skulle fördelas. Det som står ut mest är inkvoteringen av kvinnor, då det bestämdes att 30 procent av medlemmarna i senaten och 30 procent av medlemmarna i underhuset skulle vara dedikerade till kvinnor (Karlsson 2015, s. 23). Denna konstitution och den växande kvinnorörelsen i landet har lett till att Rwanda idag har den högsta andelen kvinnor i parlamentet i världen, över 60 procent (tidningensyre.se, 2017).

1.2 Syfte & frågeställning

Mot denna bakgrund är syftet med uppsatsen att utifrån ett genusperspektiv analysera på vilka sätt demokratin i Rwanda har utvecklats sedan konstitutionens införande 2003 med utgångspunkt i Dahls demokratikriterier, effektivt deltagande och kontroll över dagordningen. Detta ska göras

genom en deskriptiv kvalitativ fallstudie. Frågeställningen blir därav: “På vilka sätt har demokratin i Rwanda utvecklats sedan den nya konstitutionens införande 2003?”

1.3 Avgränsningar

I denna studie har avgränsningar gjorts gällande ett antal olika faktorer. Dels har enbart två av Robert Dahls fem demokratikriterier använts då analysens omfattning behöver begränsas för att vara hanterbar inom ramen för uppsatsen. Tidsspannet har även begränsats från 2003 och framåt då detta var startpunkten för en demokratisk förändring, där den nya konstitutionen infördes och en stor andel kvinnor inkvoterades. En avgränsning har också gjorts genom att studien utformats som en isolerad fallstudie av Rwanda. Anledningen till detta är då landet genomgick en fundamental statlig förändring som inte hör till normen. Detta väckte intresse för en närmare undersökning. Slutligen genomförs studien ur ett genusperspektiv, då tidigare forskning inte belyser detta område i relation till Dahls två demokratikriterier. Att undersöka huruvida kvinnors ökade politiska makt återspeglas i samhället i stort motiverar även avgränsningen.

2 Tidigare forskning

I denna del kommer tidigare forskning om Rwandas demokratiska framsteg, vilken roll könskvoteringsen har spelat samt om hur kvinnornas roll i politiken inte speglar deras makt i det vardagliga livet avhandlas.

I en tidskriftsartikel från *Womens Studies International Forum* som diskuterade könskvoteringsens påverkan på parlamentet och demokratin i Rwanda, kommer de fram till att den symboliska representation av kvinnor i parlamentet ger positiva effekter på demokratin och synen på kvinnor som ledare. Men att den symboliska representationen inte avspeglar verkligheten fullt ut, då det inte kan påstås att politiken i Rwanda blivit mer demokratisk eller att regeringen ses som demokratisk (Bauer & Burnet, 2013, s. 109).

I boken *Press Freedom and the (Crooked) Path Toward Democracy: Lessons from Journalists in East Africa* skriver författarna Meghan Sobel Cohen och Karen McIntyre Hopkinson (2023) att trots Rwandas många demokratiska framsteg återstår fortfarande många auktoritära tendenser. Bland annat har landet brister relaterade till politiskt deltagande, oberoende rättsväsende samt kontroll över den verkställande maktens befogenheter. Sammantaget leder detta till att landet klassificeras som en icke-demokrati. Dock beskrivs landet även som ett exempel på en utvecklingsorienterad auktoritarism vilket syftar till “nominally democratic governments that provide significant public works and services while exerting control over nearly every facet of society” (Cohen & McIntyre Hopkinson, 2023, s. 48)

National Public Radios diskuterar de nya möjligheterna att omforma de etablerade maktstrukturerna som uppstod efter folkmordet. Det beskrivs hur kvinnorna fick en större roll på maktpositioner och i politiken, som ett sätt att bygga upp landet igen efter all förödelse det senaste decenniet. Men det finns tydliga bevis på att kvinnors makt i den Rwandiska politiken inte avspeglar sig i samhället. Problemet är att landet direkt satsade på att få in kvinnor i politiken och hoppade över att jämna ut skillnaderna mellan män och kvinnor på alla andra samhällsnivåer. Även om kvinnor är mer respekterade bland de styrande idag än vad de varit tidigare, lever de gamla könsrollerna i hemmet kvar. Kvinnor som arbetar inom politiken vittnar om att deras position inte avspeglar sig i deras privatliv. Kvinnor ska leva kvar i de traditionella

könsrollerna där de förväntas ta på sig hushållsarbetet och att männen i vissa fall kan ta till våld om dessa förväntningar inte uppfylls. Artikeln visar på vilka konsekvenser som skapas av att jämställdheten inte avspeglar sig på alla nivåer i samhället (Warner, 2016).

3 Teoretiskt ramverk

I nedanstående avsnitt beskrivs Robert Dahls teori om demokratin. Därefter sker en konceptualisering av begreppen *demokrati*, *genusperspektiv*, *effektivt deltagande* samt *kontroll över dagordningen*. Till sist operationaliseras *effektivt deltagande* och *kontroll över dagordningen*.

3.1 Teoretisk anknytning

I denna uppsats är demokrati en central del. För att besvara frågeställningen kommer uppsatsen utgå från två av Dahls demokratikriterier, *effektivt deltagande* och *kontroll över dagordningen*.

Studien använder sig av Dahls definition av demokrati då den är konkret och den teori vi är mest bekanta med. Som Dahl själv skriver är denna definition lätt att applicera för att mäta demokratin i ett land (Dahl, 2020/1998, s. 29), vilket passar bra med den valda frågeställningen. Dahl har fem demokratikriterier, men i och med uppsatsens storlek är det svårt att utgå från alla kriterier och föra en rimlig diskussion, därav avgränsas uppsatsen till enbart två kriterier. Urvalet kring vilka kriterier som valdes baseras på att dessa berör centrala aspekter av medborgarnas faktiska möjligheter att delta i beslutsprocesser samt möjligheten att påverka vad som diskuteras i det offentliga rummet.

Likt vad som kommer att nämnas i senare delar av analysen har Rwanda ett politiskt system som genomför val, men som inskränker andra demokratiska rättigheter såsom oppositionens handlingsutrymme och yttrandefriheten. De två valda kriterierna anses därav vara de mest relevanta att utgå ifrån då det går att analysera hur människor har möjlighet att fritt och reellt kunna delta i politiken, samt om de kan bidra till att påverka vad som hamnar på den politiska dagordningen.

3.2 Konceptualisering

3.2.1 Demokrati

Demokrati är ett koncept som under historien har haft många olika innebörder och värden. Det är en konstant pågående och föränderlig process utan konkret slutpunkt (Ekman et al. 2023, s. 16). Den demokratiska teorins mångfald kan vara både omfattande och komplex vilket försvårar arbetet att identifiera gemensamma kriterier för vad som faktiskt utgör en demokrati. Robert Dahl menar dock att det är möjligt att urskilja fem kriterier som alla är essentiella för att åstadkomma ett konsoliderat demokratiskt system. Dessa inkluderar: effektivt deltagande, lika rösträtt, upplyst förståelse, kontroll över dagordningen och inkludering av alla vuxna medborgare (Dahl, 2020/1998, s. 37-38). Vidare nämner Dahl att dessa kriterier inte beskriver hur ett demokratiskt system *faktiskt* ser ut i verkligheten utan förklarar snarare hur en *ideal* demokrati hade sett ut. Det finns nämligen ett flertal ofrånkomliga faktorer som tyvärr begränsar människan och hennes förmåga att skapa detta ideal (Dahl, 2020/1998, s. 29).

3.2.2 Genus

Genus är, likt många andra sociala strukturer, både komplext och mångdimensionellt. Det innefattar inte bara frågor om enbart relationen mellan män och kvinnor, identitet, arbete, maktrelationer eller sexualitet, utan omfattar samtliga aspekter på en och samma gång (Connell & Pearse, 2016, s. 27). Enligt Connell och Pearse är det dock möjligt att konceptualisera begreppet som "[...] hur samhället förhåller sig till människokroppen och de många konsekvenser som det "förhållningssättet" får både i vårt privatliv och för mänsklighetens framtid" (Connell & Pearse, 2016, s. 27). Genusordningar tenderar att upplevas som stabila och naturliga då de reproduceras genom sociala snarare än biologiska mekanismer. Existerande strukturer påverkar individers handlande på sätt som upprätthåller rådande mönster. Dock innebär detta inte att genusordningen är oföränderlig. Den omformas i takt med att nya samhällseliga praktiker utvecklas och existerande strukturer utmanas eller försvagas. Genus är således en historiskt skapad ordning som kan förändras eller upphöra över tid (Connell & Pearse, 2016, s. 27). I denna analys syftar *genusperspektiv* till jämförelsen mellan män och kvinnor, med ett fokus på det kvinnliga perspektivet.

3.2.3 Effektivt deltagande

Effektivt deltagande enligt Dahl innebär att alla medborgare i en demokrati ska ha lika rättigheter och möjligheter att skapa sina preferenser och att lyfta politiska frågor (Dahl, 2020/1998, s. 37).

“[...] if some members are given greater opportunities than others for expressing their views, their policies are more likely to prevail. In the extreme case, by curtailing opportunities for discussing the proposals on the agenda, a tiny minority of members might, in effect, determine the policies of the association” (Dahl, 2020/1998, s. 39). Syftet med effektivt deltagande är att motverka att denna typ av situationer uppstår (Dahl, 2020/1998, s. 39).

För att effektivt deltagande ska fungera kan inte yttrandefriheten vara begränsad. En begränsning i yttrandefriheten hindrar medborgare från att skapa sina egna preferenser eller att lyfta politiska frågor. Rätten att bli hörd är en del av yttrandefriheten, men rätten att höra vad andra tycker och tänker är en minst lika viktig del. Kunskap skapas och sprids genom diskussioner mellan allmänheten, men även mellan experter. Detta är viktigt för skapandet av egen preferensbildning och är därav en viktig del inom effektivt deltagande (Dahl, 2020/1998, s. 86).

3.2.4 Kontroll över dagordningen

Kontroll över dagordningen innebär enligt Dahl att alla medborgare ska ha samma möjlighet att bestämma och påverka vilka frågor som ska tas upp på dagordningen (Dahl, 2020/1998, s. 38).

Detta förutsätter att medborgarna är kvalificerade att avgöra dels vilka frågor som erfordrar respektive inte erfordrar bindande beslut, dels vilka av dessa frågor folket själva har kapacitet att fatta beslut om och dels på vilka grunder och villkor auktoritet delegeras av medborgarna (Dahl, 1989, s. 114). Dessutom betonar Dahl vikten av yttrandefrihet när det gäller kontroll över dagordningen. Förtryckta individer som inte har möjlighet att uttrycka sina åsikter förlorar nämligen fort sin förmåga att påverka dagordningen för regeringsbeslut (Dahl, 2020/1998, s. 97).

3.3 Operationalisering

3.3.1 Effektivt deltagande

Kriteriet *effektivt deltagande* kommer operationaliseras genom ett genusperspektiv. Effektivt deltagande enligt Dahl innebär som nämnts tidigare att alla medborgare ska ha samma möjligheter att skapa sina egna preferenser och lyfta politiska frågor. Utbildning är en betydande del i en demokrati, för att kunna ta åt sig kunskap, förstå olika perspektiv och för att kunna skapa sina egna preferenser (uu.se, 2024). Därav kommer det att mätas ifall flickor och pojkar har samma möjlighet till utbildning. Om det finns indikatorer som visar på att exempelvis fler män har rätt till utbildning än kvinnor, visar det på en brist i demokratin utifrån effektivt deltagande, då männen har större möjlighet att ta åt sig kunskap och skapa sina egna preferenser.

En annan viktig del av möjligheten för att kunna skapa sina egna preferenser är yttrandefriheten. Yttrandefriheten skapar förutsättningar för diskussion och kunskapsspridning. För att göra detta mätbart kommer det att analyseras utifrån ett slumpmässigt val av rapporter, ifall det finns någon skillnad i åtgärderna som vidtas mot män och kvinnor som yttrar sina åsikter. Det beskrivs senare i materialet att journalister och oppositionspolitiker, vid flertalet gånger, utsatts för hämndaktioner när de uttrycker regeringskritiska åsikter. Därav kommer yttrandefriheten mätas ifall hämndaktionerna är fler mot till exempel kvinnor än vad de är mot männen.

För att operationalisera effektivt deltagande ur ett genusperspektiv kommer också kvinnors subjektiva upplevelse av möjligheten till att lyfta politiska frågor analyseras. Denna upplevelse fungerar som ett analytiskt mått på om kvinnor uppfattar sitt deltagande som verkligt inflytelserikt eller om det snarare är symboliskt.

3.3.2 Kontroll över dagordningen

I denna uppsats kommer *Kontroll över dagordningen* operationaliseras genom ett genusperspektiv där en analys av könsfördelningen i parlamentet kommer göras samt genom att studera i vilken utsträckning kvinnor i parlamentet får gehör för sina politiska förslag. Alltså om de kvinnliga medborgarna upplever att den ökade mängden kvinnliga representanter i

parlamentet leder till att deras åsikter företräds i större utsträckning. Enligt Dahl måste medborgarna, som nämnts tidigare, ha exklusiv möjlighet att besluta om vilka frågor som ska behandlas politiskt (Dahl, 2020/1998, s. 38). Detta innebär att om vissa grupper, såsom kvinnor, är underrepresenterade i beslutsfattande organ, kan deras perspektiv och intressen förbises, vilket kan underminera den demokratiska processen. I sammanhang där kvinnor är underrepresenterade i parlamentet, kan detta leda till att frågor som särskilt påverkar kvinnor inte prioriteras eller ens tas upp till diskussion. Att ha en omfattande kvinnlig representation är därför viktigt för att säkerställa att den politiska agendan speglar hela befolkningens intressen och behov. Med detta sagt är operationaliseringen där en jämförelse mellan hur mycket män respektive kvinnor som sitter i parlamentet samt i vilken utsträckning kvinnor i parlamentet får gehör för sina politiska förslag relevant för att mäta demokratikriteriet *kontroll över dagordningen*.

4 Analytiskt ramverk

Det analytiska ramverket kommer att förklara metoden samt ge en förklaring till varför just denna metod har använts. Därefter kommer en presentation av vilka sökord som använts för att få fram materialet som analysen utgår ifrån. Materialet har hämtats från olika vetenskapliga tidskrifter, vetenskapliga artiklar, rapporter samt olika nyhetssidor.

4.1 Metod

Metoden som är avsedd att användas i denna uppsats är en deskriptiv kvalitativ fallstudie, vilket gör att det i nedanstående del kommer ges en förklaring till de tre olika delarna i metoden. Detta innefattar *deskriptiv metod*, *kvalitativ analys* samt *fallstudier* och vilket typ av fall Rwanda är i denna uppsats.

4.1.1 Deskriptiv metod

Deskriptiv metod används när man vill beskriva ett beteende eller ett fenomen, genom att samla in data med målet att ge en tydlig och korrekt bild av det specifika fallet, utan att vilja förändra eller påverka situationen. Det finns olika sätt denna metod kan användas, men det kan dels vara en vilja att identifiera mönster eller trender (Salomão, 2023). Den deskriptiva metoden används i denna undersökning i och med att målet är att beskriva demokratiutvecklingen snarare än att förklara eller hitta ett orsakssamband till hur det har förändrats.

4.1.2 Kvalitativ analys

En *kvalitativ analys* kännetecknas av texter som läses noggrant för att sedan tolka dess mening, både på detaljnivå men även i sin helhet. Denna metod lämpar sig även väl för att analysera aspekter som inte sägs direkt i texten, trots att det kan vara av samma vikt som det som faktiskt sägs (Esaïasson et al., 2024, s. 309). Med en kvalitativ analys är det möjligt att förstå en text på ett djupare plan och upptäcka aspekter som inte är uppenbara vid vanlig läsning. Texterna analyseras utifrån teoribaserade frågor (Esaïasson et al., 2024, s. 312). Målet med en kvalitativ metod är inte alltid att avbilda verkligheten och hur något faktiskt är, utan kan användas för att få en djupare förståelse av ett fenomen (Esaïasson et al., 2024, s. 79).

Anledningen till att en kvalitativ metod lämpar sig bra för denna uppsats är då olika texter ska analyseras. Texterna analyseras utifrån de två valda demokratikriterierna för att sedan besvara frågeställningen. Den kvalitativa metoden möjliggör en tolkande ansats där betydelser kan utläsas även mellan raderna, vilket passar denna undersökning då de svar som efterfrågas inte nödvändigtvis uttrycks explicit i materialet.

I kvalitativa undersökningar är teorianskytningen en central del, då det används som ett styrinstrument för vad man ska leta efter och hur det ska analyseras (Esaiasson et al., 2024, s. 79). Detta passar bra in på denna uppsats då ett genusperspektiv på Dahls demokratikriterier är en betydande del och det som används för att analysera texterna, och det som ligger till grund för analysen.

4.1.3 Fallstudie

Fallstudier innebär att få en djupgående förståelse i ett enskilt och avgränsat fall, till exempel en process eller en statlig intervention (Stafström, 2020, s. 10). Denna metod lämpar sig väl för att få en djupare förståelse och för att kunna nyansera ett fall på ett sätt som inte fås med andra metoder (ne.se, o.å). Detta är styrkan med metoden, då det är möjligt att analysera detaljer över en längre tid (Stafström, 2020, s. 10).

Fallstudie som metod är passande för denna uppsats då fokuset ligger på fallet med Rwanda och deras eventuella demokratiska utveckling sedan 2003 och framåt. Då ges möjligheten att koncentrera sig på fallet och göra en djupgående analys av landets utveckling inom detta område över tid. Det kan sägas att Rwanda utifrån frågeställningen är ett fall av ett land med en demokratisk fasad. Landet säger sig ha en vilja att gå mot en demokrati, men staten undergräver sina egna demokratiska försök genom att bland annat begränsa yttrandefriheten eller skapa en mediekultur som blivit självcensurerande i rädsla för repressalier.

4.2 Sökord och material

4.2.1 Sökord

De sökord som använts för att finna materialet som presenteras nedan är *Rwanda, democracy, women, female, representation, power, constitution, parliament* och *quotas*. Dessa ord har använts i olika kombinationer med varandra för att få fram källor.

4.2.2 Material

Partiet RPF och dess partiledare Paul Kagame tog makten efter folkmordet 1994 och har sedan dess styrt landet. Trots de val som kallats demokratiska har det rapporterats om auktoritära handlingar (Karlsson, 2015, s. 24). Valet 2003 ifrågasattes på grund av den begränsade kampanjperioden för oppositionspartierna, manipulerade kandidatlistor och att partiet MDR, som ansågs vara deras största motståndare, förbjöds från att delta. Det finns olika förklaringar till varför de inte tilläts delta. Dels sägs det vara på grund av deras etniska tillhörighet, men även ovissheten kring hur utgången i valet skulle bli vilket gjorde att de sågs som för stora konkurrenter (Karlsson, 2015, s. 23-24). Efter valet infördes den nya konstitution som dels bestämde att presidenten enbart får sitta på två mandatperioder på 7 år vardera (Karlsson, 2015, s. 23). Men två år innan valet 2017, hölls en folkomröstning där en majoritet av befolkningen röstade för en ändring i konstitutionen som innebar att det skulle vara möjligt för en president att sitta i fler än två mandatperioder (Goehrung, 2017, s. 80).

Den nya konstitutionen som infördes 2003 fokuserade även på en nationell enighet, hur ett nytt folkmord ska förhindras men även hur statsskicket skulle se ut. Konstitutionen innebar också ett lyft för kvinnors representation, då 30 procent av platserna i både senaten och underhuset reserverades åt kvinnor (Karlsson, 2015, s. 23). Rättigheterna har även blivit fler med åren, som möjligheten att få ärva mark. Trots dessa framsteg kvarstår en omfattande diskriminering av kvinnor, särskilt i de rurala områdena (Karlsson, 2015, s. 25).

Vissa menar att kvinnlig representation var nödvändig för att bygga upp Rwanda efter de svåra prövningarna landet genomlidit. Könskvoteringen ansågs även vara en kanal för att få kvinnornas intressen representerade (King, 2007, s. 223). Trots den höga representationen är det

dock männen som dominerar förhandlingarna i den lagstiftande församlingen, delvis till följd av kvinnors begränsade politiska erfarenhet (King, 2007, s. 226). Vissa menar att könskvoteringen är mer symbolisk (Bauer & Burnet, 2013, s. 109), och att jämställdhetsfrågor ges en framträdande roll i det politiska samtalet för att skapa en bild av att landet strävar mot demokratiska ideal. Genom att utöka kvinnors maktposition har de “[...] dressed its increasingly authoritarian governance in democratic clothing” (Bjarnegård & Zetterberg, 2022 s. 60). Detta illustrerar hur Rwanda tillämpar så kallad autokratisk genderwashing. Detta begrepp illustrerar hur exempelvis staters framsteg inom områden som jämställdhetspolitik får stor uppmärksamhet i det politiska samtalet i syfte att skapa en fasad av demokratisk utveckling och därigenom avleda uppmärksamheten från de auktoritära inslag som präglar styrelseskicket (Bjarnegård & Zetterberg, 2022 s. 61).

Dock har den symboliska representationen gjort att det går att observera framsteg i synen på kvinnor inom politik och som politiska ledare till följd av inkvoteringen av kvinnor i parlamentet. Kvinnor som idag är politiska ledare är mer respekterade och deras åsikter har större vikt än vad de haft tidigare. Sedan 2003 har kvinnor och flickor haft större möjlighet att utveckla sina egna preferenser, då kvinnorna i parlamentet har möjliggjort för fler flickor att gå i skolan (Bauer & Burnet, 2013, 109). Detta har skapat en större konkurrenskraft för kvinnor inom politiken, men även i samhället som stort. Tidigare var detta inte möjligt, då mäns långvariga tillgång till utbildning gjorde det svårt för kvinnor att konkurrera på lika villkor (tidningensyre.se, 2017). Rwandas regering har gjort uttryck för att utbildning ska vara tillgänglig för alla på alla nivåer, som ett verktyg för att garantera att alla medborgare ska kunna nå sin fulla potential genom värdefulla utbildningsmöjligheter (unwomen.org, 2019, s. 18).

Rwanda är ett av de länder i Afrika där flest barn är inskrivna i grundskolan, hela 98 procent. Trots denna höga siffra är det endast 71 procent av barnen som gör klart sin grundskoleutbildning. Bland de som registrerats i skolan är det relativt jämnt mellan andel flickor och andel pojkar, men den stora skillnaden mellan könen är dock mer framträdande när det gäller avhopp från utbildningen, då flickor är mer benägna att avbryta sina studier än vad pojkar är (unicef.org, o.å).

Trots att utvecklingen har gått framåt är Rwanda fyllt av patriarkala strukturer, där det är männen som dominerar över kvinnorna, speciellt på landsbygden (Mlambo, et. al., 2023, s. 45). Dessa patriarkala strukturer är en av anledningarna till att fler flickor hoppar av skolan i tonåren än pojkar, eftersom flickorna förväntas vara hemma och ta hand om hushållssysslor (kvinnatillkvinna.se, 2024). Detta öppnar upp för en diskussion om huruvida satsningen på kvinnors representation i parlamentet verkligen speglar jämställdheten i samhället i stort (Mlambo, et. al., 2023, s. 45) “[...] Warner (2016) noted that no matter how powerful these women were in public, that power did not extend into their own homes, underpinning the existence of patriarchal society, despite their growth politically” (Mlambo, et. al., 2023, s. 47). För att jämställdheten faktiskt ska genomsyra hela samhället ända ner till gräsrotsnivå måste det finnas en möjlighet för kvinnor att ha en påverkan redan på beslutsnivå (Mlambo, et. al., 2023, s. 47).

Även fast landet är långt ifrån jämställt har de, jämfört med många andra afrikanska länder, kommit långt med att involvera kvinnor i politiken. Det anses inte jämställt förens kvinnors röster blir lika respekterade på alla nivåer i samhället, men förändring tar tid (Mlambo, et. al., 2023, s. 46-47). Enligt intervjuer från Tidningen Syre menar flera kvinnor att de styrande kvinnorna ses som förebilder och att de äntligen har någon som representerar deras åsikter. De kvinnliga representanterna förmedlar ett budskap om demokrati och att frågan om kvinnors rättigheter blir mer synliga. Trots att det finns många rapporter och uppgifter om landets auktoritära tendenser, är det många, både kvinnor och män i Rwanda, som inte håller med. Folket menar att Kagame och RPF talar mycket om deras satsning på kvinnor och hur de har lyckats behålla freden i landet (tidningensyre.se, 2017). Gerise Herndon och Shirley Randell (2013) skriver till exempel om det arbete som kvinnliga representanter gjort för att förbättra relationen mellan medborgarna och staten. “[...] women have improved dialogue between the grassroots and national levels, enhanced collaboration between civil society and the government, demonstrated legislative leadership and advocated for human rights” (Herndon & Randell, 2013, s. 77)

Dessutom har kvinnliga parlamentariker bidragit till att driva igenom viktiga rättsliga reformer. Till exempel har en revidering av civillagen gjorts som nu fastställer lika arvs- och

successionsrätt för både män och kvinnor samt avskaffande av diskriminerande bestämmelser i lagar som styr politiska partier och förtroendevalda. Vidare har de tagit initiativ till lagstiftning som dels syftar till lika lön för lika arbete, dels motarbetar könsbaserat våld, trakasserier och dels diskriminering av kvinnor på arbetsplatser. Till sist har kvinnliga representanter även verkat för att stärka kvinnors rätt till markägande samt för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och barn (unwomen.org, 2018).

Trots denna positiva utveckling finns tyvärr fortfarande andra brister som genomsyrar landet. Bland annat går det att identifiera flera fall där journalister, regeringskritiker och oppositionsmedlemmar antingen har försvunnit eller dödats (regeringen.se, o.å, s. 9). Anledningen är att regeringen upprättar partiska lagar för att kunna rättfärdiga straff mot de som uttalar sig negativt mot Kagame (Zaneza, 2024). Många journalister som flytt landet har arbetat för den regeringskritiska tidningen Umuseso. Tidningens andreredaktör Furaha Mugisha greps 2008, och när det kom fram att regeringen planerade att döda deras chefredaktör Charles Kabonero flydde han landet. Inför valet 2010 dömdes han tillsammans med andra journalister på tidningen till fängelse för att ha kritiserat regeringen. Journalisterna Agnès Uwimanan Nkusi och Saidati Mukakibibi greps 2010 och sattes senare i fängelse, även de för att uttryckt kritiska åsikter om presidenten (Sigvardsson, 2013).

Detta har resulterat i att medier och organisationer, i rädsla för repressalier, i stor utsträckning blivit självcensurerande när det gäller att kritisera den Rwandiska regeringen (regeringen.se, o.å, s. 5). Regeringen har under perioder blockerat hemsidor som anses regeringskritiska, samt avbrutit sändningar från BBC då de uppfattades förneka folkmordet (regeringen.se, o.å, s. 9). Nästintill alla icke-rwandiska hemsidor är idag blockerade. Detta är en följd av att många journalister har flytt Rwanda och idag försöker föra sin journalistik från utlandet (bbc.com, 2024). Flertalet medier var och är statligt styrda, och det finns många rapporter om hur oberoende journalister hotas eller fängslas. Ett exempel är när Charles Kabonero fick ett ettårigt fängelsestraff för att ha skrivit en artikel som kritiserade parlamentet (Karlsson, 2015, s. 25).

Valet 2010 präglades alltså av begränsningar i yttrandefriheten och en mängd medier lades ned innan valet, på grund av deras åsikter kring regeringen (Sigvardsson, 2013). Inför valet 2024

förbjöds de oppositionsledare som ansågs populära att ställa upp i valet, vilket gjorde att det enbart fanns två kandidater som ställde upp emot Kagame. Kvinnor har genom åren försökt kandidera till politiska ämbeten, som 2010 när Victoire Ingabire Umuhoya greps och sattes i fängelse under åtta år, med anledning av att hon ville ställa upp i valet. 2024 försökte hon kandidera igen, men tillsammans med flera andra förbjöds de (Orjuela, 2024). Ett annat exempel på hur kvinnors politiska deltagande begränsas är fallet med Diane Rwigara. Inför valet 2017 tillkännagav Rwigara att hon skulle kandidera mot president Kagame. På obefogade grunder blev hon därefter placerad i husarrest och anklagades för urkundsförfälskning och uppvigling som sedan resulterade i fängelse. Rwigara släpptes sedan 2018 tillsammans med ovannämnda Victoire Ingabire. Båda fallen är förvarningar om att kvinnors politiska deltagande inte nödvändigtvis återspeglar en bredare demokratisk tillgång i samhället (Berry & Lake, 2020 s. 87).

Herndon och Randell (2013) belyser också detta ämne. De ifrågasätter hur mycket faktisk makt kvinnor har trots deras numeriska majoritet i parlamentet. “[...] Rwanda is an authoritarian state and [...] the women who have acceded to positions of power tend to be former RPF members. Indeed, non-RPF women appear to have limited access to governance” (Herndon & Randell, 2013, s. 84). De nämner till och med att trots den ökade representationen har kvinnors faktiska möjlighet att påverka politiken minskat med tiden (Herndon & Randell, 2013, s. 84). Flera rapporter indikerar att kvinnors inflytande i parlamentet är starkt begränsat, vilket tyder på att den höga andelen kvinnlig representation snarare tjänar som en symbolisk gest för att ge sken av demokrati, än som ett uttryck för faktisk politisk makt (Zaneza, 2024).

Även fast landet kan klassificeras som en auktoritär stat eller på sin höjd en illiberal demokrati har Kagame och hans parti stort stöd, då landets ekonomi är på uppgång samt att folket blir rikare (Persson, 2024). Han vinner även röster på att han har lyckats bevara freden i landet, och att det finns en oro bland befolkningen för vad som skulle ske om någon annan tog makten (tidningensyre.se, 2017). Regeringen säger sig också ha stort fokus på att kvinnor ska ha samma mänskliga rättigheter som männen (regeringen.se, o.å, s. 2). Partiet vinner även röster genom att påstå att de auktoritära tendenser de gör uttryck för är på grund av att de försöker skapa en trygghet och politisk stabilitet (Persson, 2024).

5 Analys & Resultat

I detta kapitel tillämpas Dahls demokratiteori på det tidigare presenterade materialet. Syftet är att försöka besvara frågeställningen utifrån kriteriet *effektivt deltagande*, följt av en granskning utifrån kriteriet *kontroll över dagordningen*. Sedan kommer resultatet att presenteras.

5.1 Analys av effektivt deltagande

Om man analyserar möjligheten till utbildning utifrån ett genusperspektiv, kan det ge en indikation på om det finns någon skillnad i möjlighet att kunna skapa sina egna preferenser mellan flickor och pojkar. Utbildning är som sagt en grundförutsättning för att individer ska kunna skapa sina egna preferenser och delta aktivt i politiken. Enligt materialet är det hela 98 procent som registreras i grundskolan, samt att det är en jämn fördelning mellan flickor och pojkar. Enligt de operationella indikatorerna visar detta på att flickor och pojkar har samma möjlighet att skapa sina egna preferenser, vilket är en grundförutsättning för att kunna uppnå *effektivt deltagande* enligt Dahl.

Detta anses viktigt för effektivt deltagande, eftersom att alla då får samma grundläggande konkurrenskraft i samhället och kunna delta inom politiken på samma förutsättningar. Ur ett genusperspektiv har alltså den utökade möjligheten till utbildning bidragit till en demokratisering, men som nämnts tidigare är det fler flickor än pojkar som hoppar av skolan när de kommer upp i tonåren på grund av att de gamla könsrollerna hänger kvar på samhällsnivån. Detta innebär med andra ord att desto äldre barn blir, desto större möjligheter har pojkar att skapa sina egna preferenser genom utbildning. Detta skapar en ojämn maktindelning i samhället och ger männen ett försprång till att kunna delta aktivt i politiken, då de får kunskaper kvinnor inte kan ta åt sig.

Om man ser på tillgång till utbildning utifrån hur många som registreras på en skola kan det argumenteras för att landet går mot en demokratisk riktning i och med att både flickor och pojkar får tillgång till utbildning. Men om man ser ur ett bredare perspektiv, alltså hur många som hoppar av skolan, visar det på hur de gamla könsrollerna bidrar till att färre kvinnor får möjligheten att skapa sina egna preferenser och kunna delta i politiken. Att fler flickor än pojkar hoppar av skolan visar på en korrelation mellan hur demokratin och satsningen på kvinnor inte

avspeglar sig på alla samhällsnivåer. Detta visar även tecken på att Rwandas regering inte har lyckats med deras mål, att alla medborgare ska ha tillgång till utbildning på alla nivåer i samhället.

Demokratin har gått framåt sedan 2003 i och med att fler flickor studerar nu än vad som gjordes då. Men det visar även på att Rwanda måste jobba vidare på att skapa jämställdhet på alla samhällsnivåer, så att alla flickor och pojkar har samma möjlighet att slutföra sina studier. För ett land anses inte demokratiskt förrän jämställdheten genomsyrar alla nivåer i samhället.

Som tidigare diskuterats är yttrandefriheten en central del för att alla ska kunna skapa sina egna preferenser samt kunna lyfta politiska frågor. Detta görs möjligt dels via kunskapsspridning som fria diskussioner. Dahl menade att alla ska ha samma rättigheter att diskutera och uttrycka sina åsikter, för att motverka auktoriteter. En grupp människor som får större utrymme att uttrycka sina åsikter än andra kommer troligen vara de som styr politiken, även om gruppen är en minoritet. Detta är fallet i Rwanda. Effektivt deltagande är en viktig del för att motverka att en situation av detta slag uppstår.

Som det redogjorts för ovan finns det stora brister i yttrandefriheten, då regeringen och Kagame aktivt arbetar för att minska yttrandefriheten. Det har lagts fram flera exempel på tillfällen där journalister och oppositionspolitiker hotats, dödots eller tvingats fly landet på grund av sina regeringskritiska uttalanden. För att analysera hur detta har påverkat demokratiutvecklingen ur ett genusperspektiv appliceras de operationella indikatorerna på materialet.

Vad som går att utläsa i urvalet av material är att det inte verkar finnas någon skillnad i hur kvinnor och män som uttrycker sina åsikter behandlas. Även om rapporterna visar att det är fler män än kvinnor som uttrycker sina åsikter får de kvinnor som går emot regeringen samma repressalier. De flesta exemplen som tas upp är män, men kvinnor som Victorie och Diane som ville ställa upp i valet 2010 fängslades på grund av sina åsikter. Även journalisten Agnès tillsammans med sin manliga kollega fängslades för sina kritiska åsikter gentemot presidenten. Utifrån denna bakgrund kan det föras en diskussion om att landet både går mot en mer demokratisk utveckling samtidigt som den bristande yttrandefriheten tydligt visar tvärtom. All

information om hur yttrandefriheten begränsas, som den censurerade median, hot mot journalister och det begränsade utrymmet för oppositionspartiernas åsikter, visar på tydliga auktoritära tendenser enligt Dahls teori. Dahl menade att yttrandefriheten är grundläggande för att effektivt deltagande ska fungera. I materialet ovan skrivs det om hur yttrandefriheten är inskränkt vilket resulterar i att det effektiva deltagandet också blir det. Dock ska yttrandefriheten i denna undersökning mätas utifrån ett genusperspektiv, vilket gör att det målas upp en positiv bild av demokratins utveckling då kvinnor och mäns yttrandefrihet inom media och politiken förtrycks på samma sätt samt får samma konsekvenser. Det är fortfarande ytterst odemokratiskt att arbeta mot yttrandefriheten, men utifrån ett genusperspektiv är det positivt för demokratin att kvinnor och män jobbar mot samma motstånd.

Kvinnors upplevda möjlighet att påverka kan vara ett mått på det effektiva deltagandet i ett land. Enligt materialet kan det utläsas att kvinnorna uppfattar att de har samma möjlighet som männen att påverka, samt att Kagame tillsammans med sin regering jobbar hårt för att kvinnor ska få samma rättigheter som män. Folket, kvinnor inkluderade, tycker att den auktoritära bilden som finns av landet är felaktig, eftersom presidenten är mycket populär. Om det ska analyseras ifall kvinnor känner att de har samma möjlighet att påverka som männen enligt de operationella indikatorerna som tagits upp tidigare, visar materialet att kvinnor anser sig ha samma möjlighet att påverka. Utifrån materialet från tidningen Syre menar kvinnorna att de kvinnliga representanterna i parlamentet fungerar som företrädare för deras åsikter, och att de därav känner att de kan påverka.

Ur ett genusperspektiv kan det utifrån fakten om kvinnors upplevda känsla att kunna påverka på samma sätt som männens visa på att demokratiutvecklingen i landet har gått framåt och att det idag är mer demokratiskt utifrån denna aspekt än vad det var 2003. Dock går det att diskutera ifall detta är generaliserbart på hela befolkningen, då källor på kvinnors upplevda påverkansmöjlighet är mycket begränsad och denna analys enbart utgår från en artikel. Materialet som analyserats visar på att demokratin har utvecklats i en positiv riktning, eftersom kvinnor upplever sig vara lika representerade som männen. Denna ökade känsla av inkludering och möjlighet att lyfta politiska frågor bidrar till ett mer effektivt deltagande, vilket i sin tur stärker och förbättrar demokratin.

Trots att det utifrån ett genusperspektiv går att argumentera för att demokratin har utvecklats utifrån det som nämnts ovan, behöver det nödvändigtvis inte spegla verkligheten. Materialet visar på att det finns många rapporter om hur kvinnors röster och deras möjlighet till att ta upp politiska frågor inte är lika accepterade som männens. Det framgår att könskvoteringen snarare kan ses som symbolisk. Det kan argumenteras för att denna symboliska representation har “fungerat” bland folket i Rwanda och att det får kvinnorna att uppleva en känsla av inkludering.

5.2 Analys av kontroll över dagordningen

Om man analyserar hur demokratin har utvecklats i Rwanda ur ett genusperspektiv genom att studera hur kontrollen över dagordningen ser ut framkommer det att denna demokratiprocess varken är konkret eller lättförklarad.

Utgångspunkten för denna analys är de två operationella indikatorerna: könsfördelningen i parlamentet samt i vilken utsträckning kvinnliga ledamöter får gehör för sina politiska förslag. Mot bakgrund av dessa faktorer kan det hävdas att den ökade andelen kvinnliga representanter, som följde av den konstitutionella reformen, har bidragit till att kvinnliga medborgares åsikter i högre grad blir representerade i politiken. Som nämnts tidigare i analysen har könskvoteringen också haft en positiv påverkan på den symboliska representationen av kvinnor inom politiken och som politiska ledare. Idag är kvinnliga politiska ledare mer respekterade och har större inflytande än tidigare. Därav kan man dra slutsatsen att de även har större inverkan på den politiska dagordningen. Det framgår också att kvinnliga parlamentariker har bidragit till att förbättra dialogen mellan gräsrot- och nationell nivå samt förbättrat samarbetet mellan civilsamhälle och stat. När dialogen och samarbetet mellan folket och de styrande förbättras kan man argumentera för att sannolikheten för medborgarnas möjlighet att bestämma och påverka vilka frågor som ska tas upp på dagordningen ökar.

Detta argument stärks även då det framgår att de kvinnliga parlamentarikerna inte bara har stärkt relationen mellan gräsrot och nationell nivå utan också att de lagförslag som de sedan tagit fram, och som nämnts tidigare, har gått igenom. Om man utgår från operationaliseringen att kvinnliga

ledamöter får gehör för sina politiska förslag går det därmed att argumentera för att befolkningens kontroll över dagordningen har ökat.

Likt effektivt deltagande har utbildning en stor betydelse för kontroll över dagordningen. Som nämnts tidigare förutsätts det att demos är kvalificerade att avgöra vilka frågor som kräver bindande beslut, vilka av dessa frågor som demos själva har kapacitet att fatta beslut om samt på vilka grunder de delegerar makt till representanter. Vad som avses med *kvalificerade* är en definitionsfråga men i detta fall går det att hävda att kvalifikation är relaterat till utbildning. Som tidigare diskuterats är registreringen till skolan relativt jämn mellan pojkar och flickor. Detta kan argumenteras vara positivt när det gäller kontroll över dagordningen ur ett genusperspektiv då både män och kvinnor får lika möjlighet att kunna förstå politiska frågor, samhällsstrukturer och vilka konsekvenser olika beslut kan få. Detta i sin tur leder till att förutsättningarna för att påverka vad som tas upp på dagordningen blir mer jämställda. Utifrån dessa operationaliseringar av kontroll över dagordningen går det därmed att hävda att demokratin har utvecklats i landet.

Å andra sidan är det möjligt att argumentera för att demokratin inte har utvecklats sedan den konstitutionella förändringen. Trots den höga representationen av kvinnor dominerar nämligen männen i förhandlingar om lagstiftning. Detta beror delvis på kvinnors begränsade politiska erfarenhet. För även fast kvinnor idag får utbilda sig samt att registreringen till skolan är jämnt fördelad mellan pojkar och flickor är problemet, som också lyfts under avsnittet om effektivt deltagande, att många flickor hoppar av skolan till följd av de patriarkala strukturer som fortfarande genomsyrar samhället. Detta resulterar i att kvinnors förmåga att påverka dagordningen blir strukturellt begränsad trots att de formellt sett har rösträtt och är representerade. För när vissa människor har haft sämre tillgång till utbildning historiskt, påverkar det deras möjligheter att ta plats i debatten, förstå politiska processer eller driva egna frågor. Därav är det möjligt att argumentera för att kvinnor, genom ovanstående operationalisering, inte har lika möjlighet till kontroll över dagordningen.

Det går även att ifrågasätta om kvinnliga parlamentariker faktiskt får gehör för sina lagförslag. För trots att det går att se en utveckling och förbättring när det gäller detta samt att kvinnorna har en numerisk majoritet, går det att ifrågasätta hur mycket faktisk makt de egentligen har. I tidigare

materialavsnitt skrivs det om att de kvinnor som sitter på maktpositioner ofta är tidigare RPF medlemmar och att de som inte är det har begränsat inflytande i beslutsfattandet. Detta kan argumenteras för leder till att den politik och de lagförslag som de kvinnliga representanterna får igenom, av rädsla för repressalier, endast är den som går hand i hand med RPFs politik. Det finns alltså en risk att de kvinnor som sitter på maktpositioner i praktiken inte alls har så pass mycket kontroll över dagordningen som tidigare argumenteras för. När de folkvalda representanterna inte har någon politisk integritet innebär det i rätt nedstigande led att det finns en risk för att många av medborgarnas åsikter och vilja varken tas upp eller diskuteras i parlamentet. Därmed går det att argumentera för att folkets kontroll över dagordningen begränsas.

Dessutom försvåras kvinnliga ledamöters förmåga att få gehör för sina politiska förslag när yttrandefriheten, som tagits upp tidigare, inskränks. För om oppositionella röster tystas ned eller utsätts för allvarliga konsekvenser finns det en risk för att möjligheten att företräda folkets intressen begränsas. Även här är det därför möjligt att hävda att demos kontroll över dagordningen minskar.

5.3 Resultat

Mot bakgrund av den genomförda analysen kan man utifrån de valda operationella indikatorerna av de två demokratikriterierna *effektivt deltagande* och *kontroll över dagordningen* argumentera för att demokratiutvecklingen i Rwanda uppvisar både framsteg och stagnation.

Sett ur perspektivet av effektivt deltagande framgår det att både pojkar och flickor har lika tillgång till utbildning. Detta tyder på att flickor och pojkar formellt sett har likvärdiga möjligheter att skapa sina egna preferenser, vilket är en viktig förutsättning för effektivt deltagande enligt Dahls teori. På grund av kvarstående patriarkala strukturer hoppar dock fler flickor av skolan vilket påverkar deras möjligheter till högre utbildning och därmed deras kapacitet att delta i politiken. Ur ett genusperspektiv har alltså pojkar och flickor i längden inte samma möjlighet till utbildning, vilket resulterar i att de inte har samma möjlighet till effektivt deltagande. Generellt sätt har därmed demokratin utvecklats men sett ur ett genusperspektiv uppvisas en viss stagnation.

När det gäller yttrandefrihet visar analysen att både kvinnor och män som uttrycker regeringskritiska åsikter riskerar repressalier, vilket pekar på en allvarlig begränsning av det effektiva deltagandet. Om man endast studerar den demokratiska utvecklingen i sig utifrån möjligheten att uttrycka åsikter påvisas därför en stagnation. Ur ett genusperspektiv kan det dock noteras att förtrycket av yttrandefrihet inte tycks vara könsbundet, vilket i sig kan tolkas som ett uttryck för jämställdhet trots landets auktoritära tendenser.

Vidare framkommer det i analysen att kvinnors *upplevda* möjlighet att påverka är relativt hög trots att det finns källor som pekar på att kvinnor inte har samma möjlighet att påverka som männen. Då avsikten var att operationalisera utifrån kvinnors subjektiva upplevelse ska inte den objektiva faktan tas i beaktning. Därav visar möjligheten till att påverka och ta upp politiska frågor på en framgång av den demokratiska utvecklingen.

Slutligen visar analysen att kontroll över dagordningen ur ett genusperspektiv är tudelad. Å ena sidan har kvinnors ökade numerära och symboliska representation lett till att fler kvinnors frågor uppmärksammas i politiken. Å andra sidan försvagas denna kontroll av bristande yttrandefrihet, begränsad politisk integritet och kvarvarande strukturella hinder, såsom ojämna tillgång till högre utbildning. Så trots att kvinnliga parlamentariker har fått igenom lagförslag och deras upplevda subjektiva möjlighet att påverka är hög, finns det mycket som tyder på att kvinnliga representanter och därmed kvinnliga medborgare objektivt sett inte har samma möjlighet att kontrollera dagordningen relativt män. Därav kan man ur ett genusperspektiv säga att kontrollen över dagordningen inte är jämställd vilket därmed i denna analys talar för att den demokratiska utvecklingen har stagnerat.

6 Diskussion & Slutsats

6.1 Diskussion

6.1.1 Förslag till vidare forskning

För vidare forskning hade det varit intressant att analysera fallet Rwanda utifrån samtliga demokratikriterier. På grund av rådande omständigheter där en begränsning av analysen var nödvändig har detta inte varit möjligt. Ifall alla demokratikriterier hade tillämpats hade resultatet med största sannolikhet sett annorlunda ut, varit betydligt mer omfattande samt återspeglat verkligheten på ett bättre sätt. Utifrån vårt val att använda en kvalitativ metod är dock målet inte alltid att avspegla verkligheten, utan snarare att få en ökad förståelse av ett fenomen. Det kan även vara givande att analysera fallet utifrån de två valda demokratikriterierna utan att applicera ett genusperspektiv. Då hade demokratiutvecklingen i landet kunnat analyserats utifrån ett generellt plan istället för hur demokratiutvecklingen har sett ut utifrån ett genusperspektiv. Vidare hade det varit intressant att utföra en jämförande studie mellan länder med liknande utveckling och historia för att kunna öka generaliserbarheten i resultatet. Eftersom det i denna analys bara sker en studie på ett fall är det svårt att avgöra om resultaten är relevanta och applicerbara även för andra länder.

6.1.2 Koppling till tidigare forskning

I stort sett pekar i huvudsak all den samlade tidigare forskningen på att Rwanda utgör en auktoritär stat, trots att landet till viss del har utvecklat demokratiska tendenser. Det stora problemet ligger i hur kvinnors makt ses som symbolisk snarare än att vara reell, och att anledningen till detta ligger i att kvinnornas maktpositioner inte respekteras på alla nivåer i samhället. Kvinnor i beslutsfattandet har blivit mer och mer accepterade, men inte på gräsrotsnivån. Analysen har dock inte samma kollektivt negativa syn på hur demokratin har utvecklats i Rwanda utifrån genusperspektivet. Både det effektiva deltagandet och kontroll över dagordningen har argument som redogör för att det finns bevis som pekar på att det har utvecklats åt ett mer demokratiskt håll än vad den tidigare forskningen visar på. Anledningen till detta kan vara att den tidigare forskningen inte har analyserats utifrån ett genusperspektiv, utan från ett mer generellt plan. Den framstående svagheten med studien är därav att den är så pass

snäv. Om analysen också hade utgått från ett mer generellt perspektiv så går det att argumentera för att resultatet hade korrelerat bättre med tidigare forskning.

6.2 Slutsats

Sammanfattningsvis är det komplicerat att avgöra ifall Rwanda, utifrån operationaliseringarna som gjorts av demokratikriterierna effektivt deltagande och kontroll över dagordningen, har haft en demokratisk utveckling. I viss utsträckning syns en utveckling av kvinnors respektive mäns demokratiska rättigheter men på grund av faktorer såsom inskränkt yttrandefrihet, kvarstående patriarkala strukturer och genderwashing finns det inget, utifrån den analys som gjorts, som tyder på att demokratin har konsoliderats fullt ut.

7 Källförteckning

Bauer, Gretchen & Jennie E. Burnet 2013. "Gender quotas, democracy, and women's representation in Africa: Some insights from democratic Botswana and autocratic Rwanda", *Women's Studies International Forum*, vol. 41, nr. 2, s. 103-112

BBC, 2024. "Rwanda Media Guide". *bbc.com*, [Elektronisk],
<https://www.bbc.com/news/world-africa-14093244> Hämtad: 2025-05-22

Berry E., Marie & Milli Lake 2020. "When Quotas come up short". *Boston Review*. Vol. 45, nr 2, s. 85-93.

Bjarnegård, Elin & Pär Zetterberg 2022. "How Autocrats Weaponize Women's Rights", *Journal of Democracy*, vol. 33, nr 2, s. 60-75

Cohen, Sobel Meghan & Karen McIntyre Hopkinson 2023. *Press Freedom and the (Crooked) Path Toward Democracy: Lessons from Journalists in East Africa*. Oxford: University Press.

Connell, Raewyn & Rebecca Pearse 2016. *Om genus*, 3 uppl. Göteborg: Daidalos

Dahl, Robert A. 2020/1998. *On Democracy*, 2 uppl., New Haven & London: Yale University Press

Ekman, Joakim et al., 2023. *Demokratiseringsprocesser: Nya perspektiv och utmaningar*, 3 uppl., Lund: Studentlitteratur AB

Esaiasson, Peter et al. 2024. *Metodpraktikan: Konsten att studera människor, organisationer och samhällen*, 6:e uppl., Stockholm: Norstedts juridik

Goehrung, Ryan, 2017. "At Ethnicity, Violence, and the Narrative of Genocide: The Dangers of a Third-Term in Rwanda", *African Studies Quarterly*, vol. 17, nr 1, s. 79-99

Herndon, Gerise & Shirley Randell 2013. "Surviving Genocide, Thriving in Politics: Rwandan Women's Power", *Cosmopolitan Civil Societies: An Interdisciplinary Journal*, vol. 5 nr 1, s. 69-96

Karlsson, Joakim 2015. "Etnicitet och demokratisering i dagens Rwanda". *Diva Portal* [Elektronisk]

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:784337/FULLTEXT01.pdf> Hämtad: 2025-05-12

King, Kathleen A. 2007. "Representation of Women: Constitutional Legislative Quotas in Rwanda and Uganda", *Charleston Law Review*, vol. 1, nr 2, s. 217-236

Kvinna till Kvinna 2024. *Varför Kvinna till Kvinna arbetar i Rwanda*, kvinnatillkvinna.se, [Elektronisk] <https://kvinnatillkvinna.se/varfor-kvinna-till-kvinna-arbetar-i-rwanda/>

Hämtad: 2025-05-23

Mlambo, Victor H., et al. 2023. "The Entrenchment of Women within African Politics: A Case of Senegal, South Africa, and Rwanda". *The International Journal of Interdisciplinary Civic and Political Studies*, vol. 18, nr 2, s. 33-56

Nationalencyklopedin Okänt årtal. fallstudie, [Elektronisk],

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fallstudie> Hämtad: 2025-05-13

Orjuela, Camilla 2024. "Unga utomlands - resurs och hot", *Utrikesmagasinet*. [Elektronisk]

<https://www.ui.se/utrikesmagasinet/analyser/2024/september/unga-utomlands--resurs-och-hot/>

Hämtad: 2025-05-13

Salomão, Angélica 2023. "Vad är en deskriptiv studie och varför är den viktig inom forskning?", *Mind The Graph*, [Elektronisk]

https://mindthegraph.com/blog/sv_se/vad-ar-en-beskrivande-studie/, Hämtad: 2025-05-20

Sigvardsson, Bengt 2013, *Journalister flyr Rwanda*, amnestypress.se, [Elektronisk],
<https://www.amnestypress.se/fran-tidningsarkivet/reportage/25519/journalister-flyr-rwanda/>
Hämtad: 2025-05-22

Stafström, Sven 2020. "Metoder för att analysera samverkan och samhällspåverkan: En introduktion till fallstudier". *Vetenskapsrådet*, [Elektronisk],
https://www.vr.se/download/18.47291b121711f04ce6eb99/1587033832314/Metoder%20f%C3%B6r%20att%20analysera%20samverkan%20och%20samh%C3%A4llsp%C3%A5verkan_VR_2020.pdf Hämtad: 2025-05-13

Syre 2017, "Kvinnorna tar plats i Rwanda", *Tidningen Syre*. [Elektronisk],
<https://tidningensyre.se/2017/nummer-187/kvinnorna-tar-plats-rwanda/> Hämtad: 2025-05-19

Persson, Kornelius 2024. "Blunda inte för Rwandas bristande demokrati", *bt.se*, [Elektronisk]
<https://www.bt.se/2024-07-20/blunda-inte-for-rwandas-bristande-demokrati/>
Hämtad: 2025-05-13

UNWomen 2018. *Revisiting Rwanda five years after record-breaking parliamentary elections* [Elektronisk]
https://www.unwomen.org/en/news/stories/2018/8/feature-rwanda-women-in-parliament?utm_source=chatgpt.com Hämtad: 2025-05-23

UNWomen 2019. *Beijing +25 Rwanda Country Report*, unwomen.org [Elektronisk]
<https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/64/National-reviews/Rwanda.pdf> Hämtad: 2025-05-21

Unicef Okänt årtal. *Education*. UNICEF International. unwomen.org [Elektronisk]
<https://www.unicef.org/rwanda/education> Hämtad: 2025-05-21

Uppsala Universitet 2024. "Utbildningens betydelse för det demokratiska samhället",
[Elektronisk]
<https://www.uu.se/medarbetare/vetenskapsomrade/medicin-och-farmaci/nyheter/arkiv/2024-03-14-utbildningens-betydelse-for-det-demokratiska-samhallet> Hämtad: 2025-05-19

Utrikesdepartementet Okänt årtal, *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Rwanda 2015–2016*, regeringen.se, [Elektronisk],
<https://www.regeringen.se/contentassets/214f6c7858564b178f57e1063916c53f/rwanda---manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-2015-2016.pdf> Hämtad: 2025-05-20

Warner, Gregory 2016. "It's The No. 1 Country For Women In Politics - But Not In Daily Life".
National Public Radio, [Elektronisk],
<https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2016/07/29/487360094/invisibilia-no-one-thought-this-all-womans-debate-team-could-crush-it> Hämtad: 2025-05-21

Zaneza, Denise 2024. "Rwanda: Beneath the facade of Consensus Democracy".
Africanarguments.org [Elektronisk]
<https://africanarguments.org/2024/09/rwanda-beneath-the-facade-of-consensus-democracy/>
Hämtad: 2025-05-12